

Maria

TIDNINGEN TILL DIG I LILLA EDET
OM KRISTEN TRO, LIVSFRÅGOR
OCH OM ATT VARA MÄNNISKA

VINTER 2025 | NR 4

TEMA JUL
MÖTET AGNETA SVENUNGSSON
REPORTAGET JULENS HISTORIA

Svenska
kyrkan

Lilla Edets
pastorat

Foto: Ikon

Mitt namn är Christer Borg och jag är ny präst här i Hjärtum. Jag vill ta med dig på en liten resa – en resa in i väntans tid. Advent handlar nämligen just om det: att vänta, längta och förbereda sig för något stort. Finns det något du går och väntar på just nu? Något du längtar efter och undrar när det ska bli verklighet? Vad gör du med din längtan, har du kunnat ta ett första litet steg vidare? Kanske tänker du på alla barn som räknar dagarna till jul, ivriga att se vad som gömmer sig i paketen. Eller hur det känns att vänta på sin födelsedag, när man vet att något roligt ska hända. Vi väntar på olika saker i livet – ibland små och vardagliga, ibland stora och livsavgörande. Tänk på föräldrar som väntar sitt första barn, en liten pojke eller flicka. Det är en väntan fylld av förväntan, hopp och kärlek. Lite så är också tanken med advent och julens budskap. Vi får längta efter att på nytt lära känna Jesus – han som för mer än tvåtusen år sedan kom till vår värld som ett litet barn.

Han kom inte som en myt eller saga, utan som en verklighet. Det är något övernaturligt och ändå helt sant: Gud själv blev människa och flyttade in i vår värld. Varje år firar vi jul för att minnas det som en gång hände, men också för att påminna oss om att han en dag ska komma tillbaka – då inte som ett barn, utan som den Herre och Frälsare han är. När vi nu närmar oss julen och du kanske längtar efter mening, gemenskap eller något nytt i livet, vill jag uppmuntra dig att också längta efter honom – den som kom för din skull och som vill bli din vän. Välkommen till kyrkan under advent och julens tid. Vi ses där.

*Er präst,
Christer Borg*

Maria

Utges av Svenska kyrkan i Lilla Edet med fyra nr/år och distribueras som ODR Samhällsinformation till alla hushåll i pastoratet.

Svenska kyrkan

Lilla Edets pastorat

Ansvarig utgivare: Marcus Stille

Redaktionsgrupp: Patrik Björk, Henrik Mossberg, Karin Jonsson och Rolf Pettersson

Grafisk form: Louise Toshach

Tryck: Åtta45

Foto omslag: Henrik Mossberg

Namnet Maria syftar på Jesus mor som fick föda Guds son, Maria från Magdala som var i hans närhet, samt Maria, Jakobs mor, som var det första vittnet om Jesus uppståndelse.

SVENSKA KYRKAN I LILLA EDET består av tre församlingar – Hjärtum, Västerlanda och Fuxerna-Åsbräcka – och är en del av den världsvida Kyrkan. Genom guds-tjänst, diakoni, undervisning och mission vill vi tillsammans ta emot och förmedla Guds kärlek.

Svenska kyrkan i Lilla Edet
Fuxernavägen 8, 463 33 Lilla Edet
0520 – 49 47 00
svenskakyrkan.se/lillaedet

Präster:

Marcus Stille, 0520-49 47 02
Rolf Pettersson, 0520-49 47 06
Christer Borg, 0520-49 47 34

Diakoner:

Merja Andersson, 0520-49 47 07
Yvonne Kerygman, 0520-49 47 04
Jane Lindberg, 0520-49 47 05

I DETTA NUMMER

- 2 PRELUDIUM
- 3 MUSIKRUTAN & PERSONALNYTT
- 4 REPORTAGET
- 6 GLIMTAR UR FÖRSAMLINGSLIVET
- 8 KALENDARIUM
- 10 MÖTET
- 12 VAKTMÄSTERI
- 14 KORSORD
- 15 TÄVLING

Möt Ung resurs – Albin Yngvesson

Jag heter Albin Yngvesson, är 19 år gammal och kommer ifrån Trollhättan. Jag är kreativ, älskar att testa på nya saker och gillar att spela musik. Under mitt år som praktikant i Lilla Edets pastorat ser jag verkligen fram emot att träffa nya människor och lära mig nya saker av dom, fortsätta spela musik och att få nya perspektiv.

Det viktigaste i mitt liv är min familj och vänner och att skriva samt spela musik. Mitt största intresse är att sitta vid pianot eller spela trumpet. Men även att diskutera intressanta ämnen och få spendera tid med vänner.

Du kan träffa Albin under bland annat vårt öppna hus för 11 och 12-åringar på måndagar, **Snack & Snacks** och på onsdagar med **Ungdomsgruppen**. Mer info om Snack & Snacks på sid. 6

Foto: Henrik Mossberg

I varje nummer av Maria presenterar vi en profil inom det kristna musiklivet. Det kan vara en sångare, musiker eller låtskrivare inom t.ex. lovsång fram till klassisk musik, aktiva både i nutid och dåtid.

QR-koden leder till sats 1 ur Bachs juloratorium – "Jauchzet, frohlocket"

Musikrutan: Johann Sebastian Bach

Bach och Juloratoriet

Johann Sebastian Bach (1685–1750) är kanske den mest berömda kyrkomusikern i musikhistorien. Han arbetade nästan hela sitt liv i kyrkan, bland annat som kantor i Thomaskyrkan i Leipzig. Där ledde han kören och orkestern, undervisade elever och skrev musik till gudstjänster och kyrkliga högtider.

Bach såg musiken som ett sätt att ära Gud, och han skrev ofta bokstäverna S.D.G. (Soli Deo Gloria – "Äran åt Gud allena") i sina noter.

Ett av hans mest kända verk är Juloratoriet, som han skrev åren 1734–1735. Det består av sex delar som var tänkta att spelas under julens olika helgdagar – från juldagen till trettondedag jul. I Juloratoriet berättas historien om Jesu födelse med hjälp av körer, solister och orkester. Musiken blandar glädje, högtidlighet och stillhet på ett sätt som gör att den fortfarande berör människor i dag.

Det brukar finnas möjligheter varje vinter att höra Juloratoriet i någon av Göteborgs kyrkor, så ta gärna chansen! Annars finns det en lång rad inspelningar, till exempel av Amsterdam Baroque Choir and Orchestra eller Bach Collegium Japan, som man kan njuta av hemma. God jul!

Text: Fredrik Tobin-Dodd

Foto: Ikon

Den artikel som nämns i reportaget kan läsas i sin helhet på Anders Brogrens hemsida www.brogren.nu

Mysteriet med den försvunna skattskrivningen – och andra mysterier

Inför julen brukar det ofta dyka upp teckningsartiklar som pekar på tveksamheter i Bibeln skildring av Jesu födelse. De menar att Augustus aldrig anordnade någon allmän skattskrivning, att Quirinius inte var ståthållare i Syrien vid tiden och att berättelserna i Matteus och Lukas skiljer sig kraftigt. Hur är det med den saken?

För att få svar på frågan besöker jag prostens Anders Brogren i Falkenberg, som för 20 år sedan fördjupade sig i ämnet och skrev en mycket läsvärd artikel.

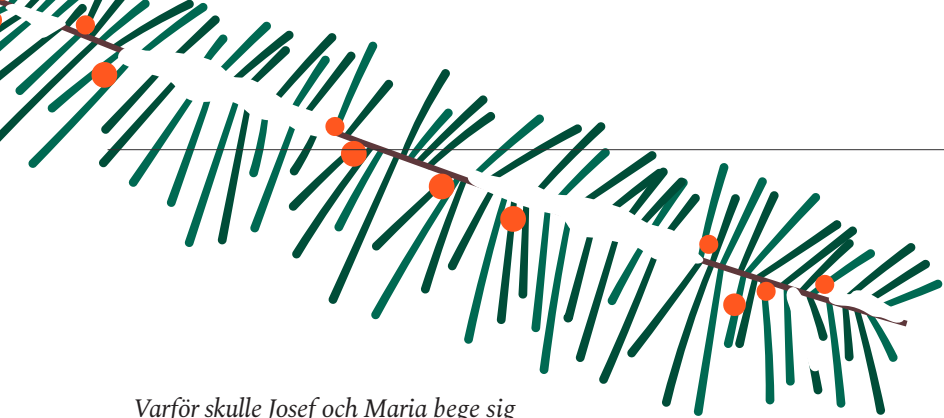
– Uppfattningen att julevangeliet snarare är legend än historia går tillbaka till David Friedrich Strauss

(1808–74) och hans *Das Leben Jesu*, där han hävdade att Nya testamentets berättelser är myter, sprungna ur församlingens tro snarare än historiska fakta. Strauss byggde bland annat på den judiske historieskrivaren Josefus, som inte alltid är så tillförlitlig, berättar Anders.

I moderna handböcker sägs ofta att det inte finns belägg för någon folkräkning under Augustus, invänder jag – Det stämmer inte, säger Anders. I kejsarens egen självbiografi, *Res Gestae Divi Augusti*, nämns tre rikstäckande folkräkningar: år 28 f.Kr., 8 f.Kr. och 14 e.Kr. Den andra av dessa – år 8 f.Kr. – ligger nära den tid då Jesus bör vara född. År 8 f.Kr.

sammanföll rikscensus (skattskrivning) och provinsialcensus i Syrien/Judéen, vilket förklarar varför Lukas kunde skriva om en skattskrivning under denna tid.

Var Quirinius verkligen ståthållare? – Lukas skriver att skattskrivningen ägde rum när Quirinius hade hegemoni över Syrien. Ofta översetts detta felaktigt som att han var ståthållare. I själva verket var han militärbefälhavare i området under åren 11–7 f.Kr. Senare, år 6 e.Kr., blev Quirinius officiellt ståthållare och genomförde då en ny skattskrivning (Apg. 5:37). Lukas talar därför om den ”första” skattskrivningen i samband med Quirinius – alltså den tidigare, kring 8 f.Kr.

Varför skulle Josef och Maria bege sig till Betlehem?

– Romarna krävde inte att folk skulle registrera sig i sina förfäders städer, men enligt Lukas 1:32 skulle barnet få "Davids tron", berättar Anders. Föräldrarna kan därför ha förstått att profetian i Mika 5:2 måste uppfyllas: Messias skulle födas i Davids stad. Resan var alltså teologiskt motiverad, inte administrativt. Efter födelsen dröjde familjen kvar i området tills barnet bars fram i templet, innan de återvände till Nasaret.

Varför kallas Jesus "från Nasaret" om Betlehem var födelseorten?

– En marmorflisa från 300–400-talet, funnen i Caesarea, nämner Nasaret (Natzaret) och visar att byn existerade. Namnet kan härledas till hebreiskans netzer – skott, telning – vilket anknyter till Jes. 11:1 om Davidsättens återväxt. När evangelierna talar om Jesus som nasaré pekar det alltså också mot hans davidiska härkomst.

Men, stallet då?

– Det påpekas att Matteus inte nämner något stall, bara att de vise männen kom till "ett hus". Men här är det fråga om två olika berättelser: Lukas beskriver själva födelsen, Matteus vad som hände efteråt. Det finns alltså ingen verklig motsägelse. Artiklarna om "felaktigheter" i julevangeliet följer en mer än 200-årig tradition av bibelkritik från Strauss och framåt, där julevangeliet betraktas som en myt. Men historiska källor som Res Gestae, Josefus och Tertullianus, liksom arkeologiska inskrifter, ger stöd åt Lukas berättelse. – Julevangeliet behöver inte avfärdas som en legend. Snarare visar det hur historiska fakta och teologisk tolkning vävs samman, säger prosten Brogren avslutningsvis.

Text och foto: Rolf Pettersson

Hur känner du inför julen?

Latisha Carlsson

Jag tycker om jul för att det handlar mycket om gemenskap och så får man lära sig om Jesus.. sen är det kul och få presenter men framförallt att man får vara med familj och släkt.

Hannah-Sara Kastsukevich

Jag älskar julen! Jag börjar och pynta tidigt och välkomnar varje tomte in. Jag gillar snö men då får det gärna ligga kvar.

Ella Karlsson

Jag tycker julen är härlig, det blir en gemenskap som inte sker varje dag.

Julkappar är alltid kul att få och ge.

Foto: Ikon

Odling, lovsång & kyrkkaffe i församlingslivet

Snack & Snacks

Nu har vi startat med Öppet hus för alla 11-12 åringar på måndagar från kl. 14.30-16.30 på ovanvåningen i Fuxerna församlingshem.

Du kan spela spel, få läxhjälp, skapa och pyssla, "hänga" och umgås med vänner. Vi bjuder på mellanmål!

Under "Veckans viktiga fråga" pratar vi om sådant som är viktigt, allt mellan "himmel och jord".

Ledare: Karin Jonsson & Carita Billros, tillsammans med Albin Yngvesson, Ung resurs.

Frågor? Hör av dig till Karin Jonsson
Tfn: 0520-494731
Mail: karin.jonsson3@svenskakyrkan.se

Foto: Henrik Mossberg

Odling på schemat!

Gröna fingrar och jord under naglarna på Besöksgruppens träff vid odlinglådorna. Läs mer om Besöksgruppen och dess olika aktiviteter på hemsidan.

Foto: Henrik Mossberg

Lovsångsgruppen

Lovsångsgruppen består av bland andra Ella, Figge och Caspian och medverkar regelbundet i olika sammanhang i Lilla Edets pastorat.

Foto: Henrik Mossberg

Mer kaffe?

I alla tre församlingskyrkor serveras kyrkkaffe efter högmässan varje söndag. Där ges tillfälle till fortsatt samvaro efter gudstjänsten.

I Fuxerna kyrka är det Same Kamil Basili Mangen Yas som brygger kaffet. Varje söndag är Same på plats, så att kaffet och Festis kan serveras.

Same kommer från Egypten och har bott i Sverige i 20 år.

–Jag tycker om att hjälpa människor, säger Same.

Text: Rolf Pettersson

Läsarbilden;

Redaktionen för församlingsbladet tar gärna emot bilder för publicering. Har du en bild från Fuxerna, Åsbräcka Hjärtum eller Västerlanda?

Skicka den till:

lillaedets.pastorat@svenskakyrkan.se
märk *Läsarbild* och skriv ditt namn och var bilden är tagen.

Läsarbilden är tagen vid Valdalsbäcken på Torp Hjärtum av Yvonne Abrahamsson.

Här hittar du vad som händer i våra församlingar

På hemsidan www.svenskakyrkan.se/lillaedet, facebook samt i församlingsbladet Lilla Maria, som finns att hämta i alla våra kyrkor och församlingar, får du mer information. För prenumeration via e-post eller beställning av aktuellt nummer, ring 0520-49 47 00 eller maila lillaedets.pastorat@svenskakyrkan.se

Vi reserverar oss för eventuella justeringar.

Detta
händer i
vinter!

Tro & fördjupning

Det finns hopp-kväll

En kväll med hoppfulla livsberättelser och musik. Vi bjuder på fika!
Tisdag 16 dec.
kl. 18-19 i Fuxerna församlingsshem

Bibelstudier i Fuxerna

Tisdagar kl. 10.15 – 11.30
i samband med Café Fuxerna.
Prästgården, Fuxerna
Start 13 jan.

Bibelskola Västerlanda

Västerlanda församlingsshem
Torsdagar efter mässan,
som börjar kl 18.

Retreatdag Hjärtum

Lördag 20 dec. i Hjärtums kyrka och församlingsshem kl. 10-14
Dagen börjar med Mässa kl. 10 och avslutas med en Välsignelse-gudstjänst kl. 13. Däremellan egentid, möjlighet till personliga samtal. Medhavd lunch.

Grupper

After school – för dig mellan 5-10 år Start vecka v. 4

Tycker du om att leka, pyssla, baka eller spela pingis, då är detta något för dig!

Kyrkans personal kan vid behov hämta vid skolan.

Anmälan till Anette Johansson
Tfn. 0722-184688 eller
anette.johansson@svenskakyrkan.se

Ungdomsgrupp – från 13 år och upp

Onsdagar kl. 19-20.30
Fuxerna församlingsshem
Info: Karin Jonsson

Måltid & gemenskap

Café Julafton – Västerlanda

Västerlanda församlingsshem
Julafton kl. 11-13. Dagens ord kl. 12.
Välkommen till ett enkelt julbord på julafton! Ingen anmälan.

Café Fuxerna tisdagar kl. 9.30-11

Fuxerna församlingsshem
Café Fuxerna och mathjälpen håller julstängt tre veckor, 30/12, 1/1 och 6/1. Startar 13 jan.

Tisdagscafé Hjärtum kl. 11-12.30

Hjärtums församlingsshem
Startar 3 februari
Dagens ord kl. 12. Kostnad 30 kr.

Onsdagscafé Västerlanda kl. 11-13

Västerlanda församlingsshem
Startar 4 februari
Dagens ord kl 12. Kostnad 30 kr.

Kyrkans timme på Hägern Käppslängaregatan 4A

18 dec, 26 feb, 26 mars, 23 april och 28 maj.
Gemenskap, andakt, kaffe, sång.
Kostnad 30 kr. Öppet för alla!
Välkommen!

JULFEST I CAFÉ FUXERNA

Tisdag 23 dec. kl. 10-13 Fuxerna församlingsshem

Café Fuxerna bjuder in till julfest i församlingsshemmet. Välkommen förbi för gemenskap, julmusik, julfika och mat. En och annan överraskning kan också dyka upp! Ingen anmälan.

Barn & familj

Julpyssel för alla åldrar

Västerlanda församlingsshem
Torsdag 11 dec. kl. 15-18. Julfika!

MESSY CHURCH – för hela familjen

Hjärtums församlingsshem
Torsdag 4 dec kl. 17-19
Fika, sång, pyssel, gudstjänst och lagad mat. Ingen anmälan eller kostnad.

TAC Ó GUD – för hela familjen

Fredag 21 nov. kl. 17-19

Fuxerna församlingsshem

TEMA: Ljusfest
Advent/julpyssel, enkel gudstjänst, sång och sedan avslutar vi med att äta tacos tillsammans. Ingen anmälan och ingen kostnad.

Fredag 12 dec. kl. 17-19

Fuxerna kyrka och församlingsshem

TEMA: Lucia

Enkel gudstjänst, sång i kyrkan och sedan avslutar vi med att äta tacos tillsammans i församlingsshemmet. Ingen anmälan och ingen kostnad.

Snack & Snacks

Öppet hus för 11-12 åringar
måndagar från kl. 14.30-16.30
Fuxerna församlingsshem (ovanvån.)
Mer info: Karin Jonsson

MusikkUL – för dig i åk. 1-3

Onsdagar kl. 13.30-15
Fuxerna församlingsshem
Musik, sång, kreativitet och skapande (med musiktema) & mellanmål!
Mer info: Karin Jonsson

Sång & musik

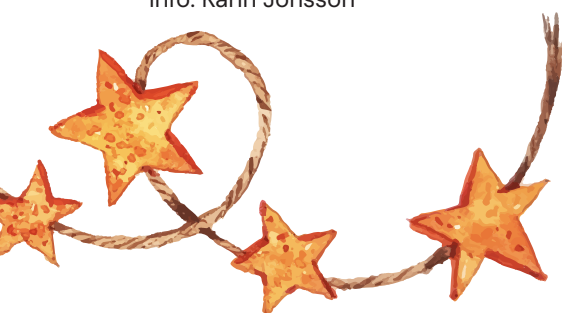
Lilla Edet Gospel

Sjung gospel!

Onsdagar kl. 19.15. Start 7 januari.
Fuxerna församlingsshem
Info: Henrik Mossberg, 0520-49 47 36
henrik.mossberg@svenskakyrkan.se

Kom med och sjung i en kyrkokör!

Hjärtum, Västerlanda och Djurhults kyrkokör övar tillsammans.
Tisdagar kl 18.30-20.30 . Start 3 feb.
Hjärtums församlingsshem.
Körledare: Birgitta Aurell-Keczán

De vackraste finska julsångerna

Lördag 6 december kl. 15
Fuxerna kyrka

En underbar jul

11 december kl. 19. Julkonsert på Kulturhuset Eden med Sofia Geidvik, Lilla Edet Gospel samt musiker under ledning av Henrik Mossberg.
Förköp på billetto.se

Musikgudstjänst

- Vi sjunger in julen

14 december i Hjärtums kyrka kl. 18.
Julprojektkören sjunger under ledning av Birgitta Aurell-Keczán.
Solist: Lovisa Westbacke

Mellandagsgospel

29 december i Fuxerna kyrka kl. 18.
Lilla Edet Gospel med band och solister under ledning av Henrik Mossberg.

Musikgudstjänst -Trettondedag jul

6 januari Djurhults kapell kl. 16
Kyrkokören sjunger under ledning av Birgitta Aurell-Keczán.

Julens gudstjänster

FÖRSTA SÖN. I ADVENT 30 NOV.

Kl. 10 Fuxerna kyrka Högmässa
Kl. 10 Hjärtums kyrka Högmässa, kyrkokören medverkar
Kl. 12 Västerlanda församlingshem Högmässa
Kl. 16 Djurhults kapell Gudstjänst, kyrkokören medverkar

TREDJE SÖN. I ADVENT 14 DEC.

Kl. 18 Hjärtums kyrka Musikgudstjänst "Vi sjunger in julen"

JULAFTON 24 DEC.

Kl. 12 Västerlanda församlingshem Andakt
Kl. 22 Fuxerna kyrka Julnattsmässa, solister medverkar.
Kl. 23 Hjärtums kyrka Julnattsmässa, sångensemble

JULDAGEN

Kl. 7 Västerlanda församlingshem Julotta
Kl. 8.30 Åsbräcka kyrka Julotta
Kl. 10 Fuxerna kyrka Högmässa
Kl. 10.30 Pilgården Mässa
Kl. 12 Fuxerna kyrka Finsk gudstjänst
Kl. 16 Hjärtums kyrka Julens berättelse med små och stora

**GUDSTJÄNSTER
I VÅRA KYRKOR**

**VI HAR GUDSTJÄNST VARJE
SÖNDAG I VÅRA KYRKOR!**

HJÄRTUM

Söndagar, högmässa kl. 10
En torsdag i månaden, mässa kl. 18

**VÄSTERLANDA
FÖRSAMLINGSHEM**

Söndagar, högmässa kl. 12
Torsdagar, mässa kl. 18

FUXERNA

Söndagar, högmässa kl. 10
Tisdagar, mässa kl. 9
i församlingshemmet
Onsdagar, mässa kl. 18
En söndag i månaden, finsk gudstjänst kl. 12

DJURHULT

En söndag i månaden
Gudstjänst/högmässa kl. 16

ÅSBRÄCKA

Vissa helger

ANNANDAG JUL

Kl. 10 Fuxerna kyrka Högmässa
Kl. 12 Västerlanda församlingshem Högmässa
Kl. 16 Djurhults kapell Högmässa

NYÅRSAFTON

Kl. 16 Hjärtums kyrka Nyårsbön

NYÅRSDAGEN

Kl. 10 Fuxerna kyrka Högmässa
Kl. 12 Västerlanda församlingshem Högmässa

TRETTONDEDAG JUL

Kl. 10 Fuxerna kyrka Högmässa
Kl. 10 Hjärtums kyrka Högmässa
Kl. 12 Västerlanda församlingshem Högmässa
Kl. 16 Djurhults kapell Musikgudstjänst, kyrkokören medverkar

**MUSIKGUDSTJÄNST I HJÄRTUM
VI SJUNGER IN JULEN**
Söndag 14 dec. kl. 18
Hjärtums kyrka

JULPYSSEL FÖR ALLA ÅLDRAR!
Torsdag 11 december kl. 15
Västerlanda församlingshem

RETREATDAG HJÄRTUM
Lördag 20 december
Hjärtums kyrka och församlingshem kl. 10-14

Mötet med Agneta Svenungsson

Jag möter Agneta i hennes hem Klockarelunden i Hjärtum.
Huset ligger uppe i backen, söder om Hjärtums kyrka, med utsikt
över landsvägen och älven. En vacker plats med ett vackert namn.

TOG ÖVER SLÄKTGÅRDEN

Hon har drivit gården tillsammans med sin man sedan 1990 då hon tog över den.

–Jag är en av fyra systrar, och våra föräldrar var väldigt glada över att gården stannade kvar i släkten när jag tog över den. När jag växte upp talade vi ofta om generationsskifte.. Men vägen dit var varken rak eller självklar. Agneta gick i skolan och fortsatte med social linje på gymnasiet. Efter gymnasiet blev det en termin på Strömmas lantbrukshälsoprogram. –Många såg den utbildningen som en kvinnofälla, skrattar Agneta. Men jag önskar att alla kunde få den kunskapen som jag fick där. Vi fick lära oss mycket nyttigt om hur man sköter ekonomi och hushåll, både i praktik och teori.

ERFARENHETER FRÅN MÅNGA SAMMANHANG

Efter Strömma blev det arbete i storkök på en kursgård utanför Stockholm. 1981 jobbade hon utomlands ett år, på jordbrukskollektiv i Israel. Efter de åren med dess erfarenheter var Agneta redo, hon hade bestämt sig för att hon ville satsa på jordbruk.

För att skaffa sig kunskap och erfarenhet arbetade hon samtidigt som hon gick olika utbildningar. Bland annat var hon avbytare på djurstallar, hon gick en utbildning i växtodling, motsvarande gymnasieutbildning under ett år, och arbetade därefter med försöksodlingar. I sitt CV har hon också en driftsledarutbildning, lantbruksekonomi och utbildning i ekologisk odling.

Vi möter

Namn: Agneta Svenungsson

Bor: Klockarelunden, Hjärtum

Familj: Mats Svensson och barnen August, Gustaf, Ellika och Sander med deras partners och ett barnbarn

Intressen: trädgård, natur och kultur, mm.

FÅR ÄR SOCIALA DJUR

Agneta hade en tanke om att föda upp får redan 1990, men det skulle ta 11 år innan det blev verklighet.

– Vi startade upp lite försiktigt 2001, efter det har verksamheten varit uppe i ca 80 tackor. Det här året är det 35 tackor som lammat.

Man har en tacka för lamning mellan 7-8 år. Under den tiden lär man känna dem och förstår hur de fungerar. Men det finns naturligtvis undantag. Tackan 21059, eller Otira som hon kallades var en mycket speciell tacka. Hon blev tidigt en ledare för flocken. Agneta berättar att Otira alltid mötte henne med blicken när hon kom till hagen. Får är väldigt sociala, de är roliga att jobba med när allt går som det ska, men jobbiga när de blir sjuka. De kan drabbas av juverinflammation, och det kan gå snabbt för en frisk tacka att bli rejält sjuk.

Agneta tillsammans med dottern Ellika Svenungsson samt dotterdotter, Märta Åkerström Svenungsson.

LAMNINGSPERIODEN ÄR INTENSIV
Egentligen är fåren bara en liten del av verksamheten på gårdarna, men det är den som är mest synlig utåt. Fåren behöver alltid tillsyn men arbetsbördan är inte lika intensiv hela året. Lamningsperioden är den mest intensiva, att se till tackorna när de ska lamma kan rädda livet på små lamm. Hösten är lite lugnare, men nu har slaktperioden börjat och då blir det en hel del att göra. Av de lamm som föds sparar man några för att kunna fortsätta aveln. Man sparar inte ett visst antal, utan de djur som ser ut att bli bra mödrar till nästa år. Den bedömningen är en noggrann genomgång som utförs av en godkänd "mönstrare" Mönstraren kollar; kroppen, hullet, pälsen, lockigheten, färgen och glansen. Det är utifrån de värdena man sparar lamm. Just nu har de en bagge, men med 85 tackor som de har haft behövs två eller tre baggar.

SKOGSBRUK OCH UTSÄDE...

Förutom fåren så driver Agneta och hennes man skogsbruk, de har KRAV-utsädesodlingar där de odlar ärtor, bönor och fröer som tröskas och säljs.

Skogen har till största delen varit Agnetas område. När de började skogsbruket var tanken att de skulle plantera all ny skog och röja själv, men det har varit svårt att hinna med allt så till planteringen har de lejt in andra som gör jobbet. Det har varit arbetsamt, roligt och lärorikt att arbeta med skogen genom åren. Agneta berättar att hon har gått flera kurser inom skogsbruk. När man har skog har man stor nytta av en skogsbruksplan där man får en överblick för vad som behöver göras och var det

ska göras. En skog behöver vårdas, förnyas och skötas om för kommande generationer.

.. OCH VINDKRAFT

I företaget ingår också ett vindkraftverk, det producerar ca 1 800 000 kw-timmar/år, det räcker till ett års elförsörjning för 150-180 villor, eller den totala förbrukningen för ett stort antal hushåll och verksamheter kombinerat, då en villa i genomsnitt förbrukar 10 000-12 000 kWh per år. Det är från detta vindkraftverk som deras företag Carpe Ventum har fått sitt namn.

- En dag när jag satt på traktorn kom jag att tänka på uttrycket "carpe diem" - "fånga dagen", berättar Agneta. Jag tog reda på vad vind heter på latin och så fick företaget sitt namn - "Carpe Ventum" - "Fånga vinden"

FÖRENINGSLIV I HJÄRTUM

Agneta är engagerad i föreningslivet i Hjärtum, i Röda korset och verksamheten i Hjärtumsgården. Det är viktigt att kunna bjuda människorna som bor här på landsbygden till olika verksamheter. Men det gör inte sig självt - vill man ha en levande landsbygd så får man engagera sig. Det ger också mycket tillbaka, det skapar en samhörighet och en stolthet över bygden. Verksamheten i Hjärtumsgården är omfattande och varierad - här kan man gå på kurser, lyssna på operamusik, umgås på sopplunchen varannan fredag och mycket annat. Att få småprata med grannar är trevligt och särskilt betydelsefullt för dem som är nyinflyttade. Aktiviteterna hjälper nya att komma in i gemenskapen i bygden.

LÄMNAR ÖVER TILL NÄSTA GENERATION

Efter cirka 35 år som egen företagare inom skog, jordbruk djurskötsel och uthyrning av rum är det dags för Agneta och hennes man Mats att lämna över till nästa generation. Vid årsskiftet tar deras dotter som är agronom och hennes fästman över företaget. De blir då sjunde generationen i familjen att bruka gården. Dottern och hennes syskon har varit med i arbetet på gårdarna, de vet vad det innebär och nu är de alla redo för det nya.

- Vi har tillsammans gått en digital utbildning om överlåtande av en gård och dess verksamhet. Där har vi fått titta både på "mjuka" och "hårda" värden. De mjuka värdena handlar om hur det känns. Är alla i familjen överens om att och hur allt ska gå till? De hårda värdena handlar om hur det går till, med ekonomi och annat.

KVINNA SOM DRIVER JORDBRUK

Agneta tror det kommer att bli annorlunda för hennes dotter att som kvinna arbeta med jord- och skogsbruk jämfört hur hon själv har haft det. För hennes pappa var det självklart att en av döttrarna skulle ta över. Samarbetet med maken har varit självklart jämlikt. Det är istället reaktionerna utifrån från till exempel säljare och rådgivare som varit lite frågande. När Agneta tagit

*"Carpe Ventum"
- "Fånga vinden"*

emot så har det hänt att man frågat

- Var har du chefen då?

Men hon har inte uppfattat kommentarerna och inställningen som illvilliga utan snarare ogenomtänkta. De har aldrig riktigt förstått att en kvinna driver ett jordbruk på samma sätt som en man, även om man kanske löser saker och ting på olika sätt. Men det är konstigt att man ska behöva bevisa vad man kan för att man är kvinna. Det känns både onödigt och ointressant.

- Jag vet ju vad jag kan.

Jag frågar om hon uppfattar att de förändrat sin inställning i mötet med henne. Hon svarar snabbt

- O, ja, det har de verkligen gjort.

Text: Kiki Pettersson
Foto: Henrik Mossberg

Begravnings- ombud i Lilla Edets pastorat; *Mona Burås*

Svenska kyrkans pastorat är huvudman för begravningsverksamheten i vårt land, undantaget är Stockholm och Tranås där kommunen är huvudman. Med begravningsverksamhet avses här det som gäller kyrkogårdar och begravningsplatser, inte begravningsgudstjänst eller ceremoni. Det betyder att pastoratet hanterar två ekonomier, begravningsverksamheten som finansieras av begravningsavgiften, som alla som bor i Sverige betalar via skattsedeln och församlingsverksamheten som till största delen finansieras av kyrkoavgiften som medlemmar i Svenska kyrkan betalar via skattsedeln.

BEGRAVNINGSOMBUD

För att se till att begravningsuppgiften förvaltas på rätt sätt och för att tillvarata rättigheterna för

dem som inte tillhör Svenska kyrkan, finns ett begravningsombud. Ombudet kallas till kyrkorådets sammanträden, när begravningsfrågor står på dagordningen. Det är alltså inte så att begravningsombudet leder begravingar utan det handlar om förvaltningen. I Lilla Edets pastorat är Mona Burås begravningsombud. Jag har sammanstrålat med henne för att få veta mera om begravningsombudets uppdrag.

HUR BLIR MAN BEGRAVNINGSOMBUD?

-Det är kommunen som nominerar och Länsstyrelsen som utser. Innan tillträde går man en kurs och Länsstyrelsen stämmer årligen av med begravningsombudet. Innan jag blev utsedd, fick jag svara på frågor om min bakgrund och kunskaper om religioner utöver den kristna.

VARFÖR GICK DU IN I DETTA UPPDRAG?

-Det är uppdrag jag bad om att få. Jag har en religionsvetenskaplig utbildning och fascinerats av döden och de olika ritualerna kring den.

VAD ÄR DET SVÅRASTE MED UPPDRAGET?

-Det som jag tycker är svårast är att få acceptans för tanken att alla – oberoende av religionstillhörighet – ska få en värdig begravningsplats som återspeglar den livssyn och trosåskådning som den personen haft.

Mona berättar att hon står till förfogande för frågor från allmänheten.

Telefon: 072-237 54 05

www.lillaedet.se/omsorg-och-hjalp/dodsfall-och-begravning/begravning

Text: Rolf Pettersson
Foto: Henrik Mossberg

Ny askgrav- plats på Högstorps kyrkogård

Den befintliga askgravplatsen

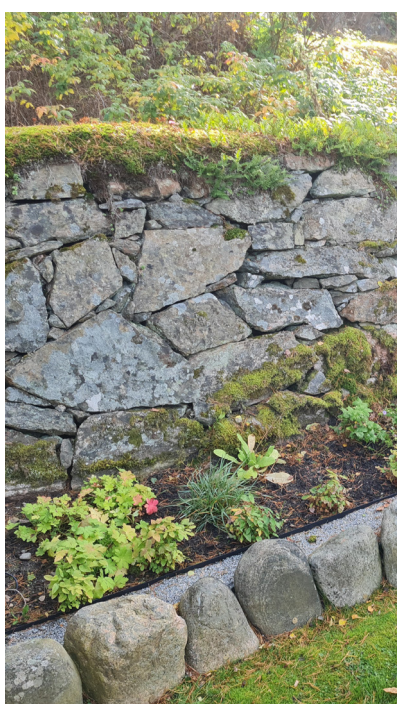
på Högstorps kyrkogård har inte många platser kvar och under året har därför askgravplats två blivit anlagd. Här väljer man en natursten där det fästs namnplatta av brons, med namn och årtal. Askan läggs i urna eller sammetspåse som nedsätts i gräsmattan närmast den sten som namnplattan fästs på. En gravplats består av fyra platser. Bakom stenarna finns en grusyta där man får lov att sätta blommor i kyrkogårdsförvaltningens vas eller ljus i egen lykta. Övriga eventuella utsmyckningar tas bort. Rabatterna är fyllda av olika perenner som ska smycka askgravplatsen.

En askgravplats är en gemensam gravplats som Kyrkogårdsförvaltningen ansvarar för. Det är en relativt ny form av gravplats som blir allt vanligare att använda sig av. Det är ett lite mer personligt val av gravplats än minneslund då anhöriga får vara med på gravsättningen och får en plats att gå till.

I en minneslund är det anonymt och anhöriga får inte veta var gravsättningen har skett. Gravrätten på en askgravplats är begränsad, vilket innebär att man som anhörig inte har rätt att bestämma hur graven ska se ut eller ordnas. Blommor och ljus får sättas på anvisad plats. Gravrätten upplåts på 25 år och förnyas vid ny gravsättning.

Foto: Henrik Mossberg - Högstorps kyrkogård

	DENNA KYRDA FINNS PÅ GREN- DAS FLAGGA		TRANZON SÄLLS JAS PÅ VESPA		B	LISA IN PÅ AVVÄGAR		F	EJT JÄ- GÄS					
	DÄNNER NOT- RIEN		LÄMPO- REDOER MANTEL		M	ÄN		S	SKOFA VÄR- TYPEN					
			RUHR		F	L		F	RI					
	GLUTTA		GRÖN- SUCK		WEST VAMP- TINNS VA- HOLLY- VÄR		L		L					
VISA KÄRLEK MED AB- BAKKA		KRAM		E		J		M		B				
MÄTER TORN RINNE- RENT		SÄM KURBURA ÄNGLAR RÖD KÄRLEKULLA		STÄR RENT		P		O		M				
		KURIGST FRANSKE S- SHEN		OSCAR NÄNNI PÅ CARLOFLO- TÄN		O		M		L				
T		A		R		S		T		E				
HJAL- PÅ SATION		KÖR STOK- HÖR		SPRÅK LÖVD		O		M		L				
MAN MED 1996		AA LÄVIN		ROSE		ÄTT PÅ MAG- KÄNSLA		S		T				
HELAS		SAASE MÄ- VATTEN		Ö		S		E		L				
RIVET NÄS 601		TRAT- RUSSE AV OAS		STANGS- IN I MARK		1/10 DE BIREN		M		L				
L		A		R		S		T		E				
B		A		N		A		T		S				
DANSGÄS DET PÅ		TON 2		SKARA- RÖSS LÄ- NING		PÄNN- LO- NING		IQ-SPEL		L				
FÄGELHUND		STRECK		R		E		N		D				
FÄTT LIT FÖLDT		R		E		N		D		E				
		N		D		E		N		D				
		N		D		E		N		D				
		N		D		E		N		D				
		N		D		E		N		D				
		N		D		E		N		D				
		N		D		E		N		D				

Vinnare i korsordet i nr. 3/25:
Sven Olof Andersson och Ingela Olson

Two ceramic trays are shown. The left tray is white with a black and white illustration of a bulldog sitting and holding a long, thin object in its mouth. The right tray is white with a colorful pattern of various teapots in different shapes, sizes, and colors (black, white, yellow, red, green, blue). The trays are resting on a wooden surface.

Tävla i citatjakten!

Leta upp varifrån följande citat är hämtat och skriv upp artikelrubrik eller sida. Maila in ditt svar till redaktionen och ange Mariabladet i ämnesraden.

Du är med och tävlar om en praktisk ryggsäck, en ikon eller boken "Dem som hittar sin plats tar ingen annans" av Tomas Sjödin.

Maila ditt svar senast 10 december till:
lillaedets.pastorat@svenskakyrkan.se
och ange även ditt förstahandsval.

VINNARE CITATJAKTEN

Följande vinnare i Citatjakten nr. 3/25:
Ulla Koch och Gun Bergström

Ett stort grattis till er och tack till dig som deltagit.

Julevangeliet behöver inte avfärdas som en legend. Snarare visar det hur historiska fakta och teologisk tolkning vävs samman.

Tävla om en vacker julgransdekoration att hänga i granen!

"Lyss till änglasångens ord: Gud är kommen till vår jord!"

Sv ps 123

Anmälan om inträde i Svenska kyrkan

Svenska kyrkan

Lilla Edets pastorat

Namn

Personnummer

Gatuadress

Namnanteckning

Postadress

Ort och datum

Telefon

Ett barn som inte tillhör Svenska kyrkan, men har vårdnadshavare som tillhör kyrkan, kan finnas antecknat i avvaktan på dop eller meddelande i kyrkobokföringen. Anteckningen tas bort ur kyrkobokföringssystemet när barnet blir fyra månader eller vårdnadshavaren begär att anteckningen tas bort. Likaså kan det finnas anteckning för vårdnadshavare som inte tillhör kyrkan, men har barn under 18 år som tillhör kyrkan. Anteckningen tas bort ur kyrkobokföringssystemet när barnet blir 18 år eller vårdnadshavaren begär att anteckningen tas bort.

Var vänlig markera de svar som är aktuella

- ☐ Jag är döpt i Svenska kyrkans ordning, årmånad.....dag.....
- ☐ Jag är döpt i en annan evangelisk-luthersk kyrkas ordning, årmånad.....dag.....
- ☐ Jag är döpt i en annan kristen kyrkas ordning, årmånad.....dag..... och önskar undervisning i Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära som förberedelse för dop.
- ☐ Jag är inte döpt, men önskar undervisning i Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära som förberedelse för dop.
- ☐ Jag är konfirmerad i Svenska kyrkans ordning, årmånad.....dag.....
- ☐ Jag är konfirmerad i annan kristen kyrkas ordning, årmånad.....dag.....

Fyll i talongen och ta ett kort på den. Maila anmälan till: lillaedets.pastorat@svenskakyrkan.se

Möt Agneta Svenungsson,
Klockarelunden i Hjärtum på sid. 10–11

"Det är uppdrag jag bad
om att få. Jag har en
religionsvetenskaplig
utbildning och fascinerar
av döden och de olika
ritualerna kring den."
Möt begravnings-
ombudet Mona Burås
på sid. 12.

.. Julevangeliet behöver inte avfärdas som en legend.
Snarare visar det hur historiska fakta och teologisk
tolkning vävs samman. Läs mer om Julens historiska
bakgrund i Reportaget på sid. 4–5

Följ oss i våra *sociala kanaler*! facebook.com/svenskakyrkanilillaedet Instagram: [@svenskakyrkan_lillaedet](https://instagram.com/svenskakyrkan_lillaedet)

**Svenska
kyrkan**

Lilla Edets
pastorat

ODR SAMHÄLLSINFORMATION
- DELAS UT TILL ALLA HUSHÅLL I PASTORATET